

Energiklagenemnda

Energiklagenemndas avgjørelse 28. april 2026

- Sak:** 2025/1705
- Klager:** Yara Norge AS
- Prosessfullmektig:** Ivana Filipovic Sjetne og Aksel S. Tannum, Advokatfirmaet Haavind AS
- Saken gjelder:** Klage på vedtak om overtredelsesgebyr

Reguleringsmyndigheten for energi (RME) fattet den 26. juni 2025 vedtak om overtredelsesgebyr mot Yara Norge AS for brudd NEM-forskriften §§ 4-6 første ledd og 4-14 første ledd. RME slo i vedtak 30. juni 2023 fast at Yara hadde brutt de aktuelle bestemmelsene, og Energiklagenemnda opprettholdt denne delen av RMEs vedtak i nemndas avgjørelse i sak 2024/0173 av 25. juni 2024. I lys av nemndas avgjørelse, foretok RME en ny vurdering av overtredelsesgebyrets størrelse sammenlignet med opprinnelig varslet gebyr. RME kom til at Yara Norge AS' overtredelser av NEM-forskriften fortsatt var alvorlige, og fattet derfor vedtak om overtredelsesgebyr på kroner 6 000 000. Energiklagenemnda opprettholdt RMEs vedtak om overtredelsesgebyr, men reduserte gebyrets størrelse til kroner 3 000 000 – tre millioner.

Energiklagenemndas medlemmer:

Nemndsleder Per Conradi Andersen, nemndsmedlemmene Edna Grepperud og Helle Grønli.

1 Sakens bakgrunn

- (1) Reguleringsmyndigheten for energi (heretter «RME») traff den 26. juni 2025 vedtak om overtredelsesgebyr på kroner 6 000 000 – seks millioner – mot Yara Norge AS (heretter «Yara» eller «klager»), for å ha overtrådt forskrift 24. oktober 2019 nr. 1413 om nettregulering og energimarkedet (NEM) § 4-6 første ledd om markedsadgang og § 4-14 første ledd om nøytral opptreden. Hjemmelen for ileggelse av overtredelsesgebyr er NEM § 8-3, jf. lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) § 10-7 andre ledd nr. 4, jf. lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker 10. februar 1967 (forvaltningsloven) §§ 44.
- (2) Saken har sin bakgrunn i uenighet mellom Nscale Glomfjord AS (tidligere Hydrokraft Glomfjord AS, heretter «Nscale») og Yara, om reservasjon av nettkapasitet i Glomfjord Industripark. Industriparken eies av Yara International. Yara eier en fabrikk i industriparken der selskapet blant annet driver med gjødselproduksjon. Yara er derfor både uttakskunde og områdekonsesjonær i industriparken. Som områdekonsesjonær behandler Yara forespørsler om tilknytning til distribusjonsnettet i industriparken og eventuelle forespørsler om økt nettkapasitet. På grunn av begrensninger i overliggende nett hos Arva AS (heretter «Arva»), er nettkapasitet i industriparken blitt et

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon: +47 55 19 30 00 post@knse.no

knapphetsgode. Yara har organisert en reservasjonsskø og ledig nettkapasitet blir tildelt etter hvert som forespørslene møter nærmere angitte kriterier.

- (3) Både Nscale, ACDC Glomfjord AS (heretter «ACDC») og Intrahouse Data Centers AS (heretter «Intrahouse») driver datasentervirksomhet i Glomfjord Industripark. Samtlige aktører har bedt områdekonsesjonæren Yara om økt nettkapasitet. Yara har tildelt 15 MW på vilkår og reservert 30 MW til hhv. Intrahouse og ACDC. Nscale mente at den aktuelle nettkapasiteten var blitt fordelt i strid med reservasjonsskøen til Yara, og sendte derfor inn en klage til RME den 14. desember 2021.
- (4) RME fattet vedtak i saken 30. juni 2023, hvor de konkluderte med at Yara hadde brutt NEM § 3-1 om leveringsplikt, § 4-6 om markedsadgang og § 4-14 om nøytralitet. I vedtaket varslet også RME om at de vurderte å ilegge Yara et overtredelsesgebyr på kroner 7 000 000, jf. energiloven (enl.) § 10-7, jf. NEM § 8-3. Saken ble påklaget av samtlige av sakens parter.
- (5) Den 23. juni 2024 konkluderte Energiklagenemnda i sak 2024/0173, med at Yara hadde brutt både NEM § 4-6 første ledd og 4-14 første ledd. Energiklagenemnda opphevet RMEs vedtak punkt 4, om at Yara hadde brutt leveringsplikten i NEM § 3-1.
- (6) I lys av Energiklagenemndas avgjørelse foretok RME en ny vurdering av det tidligere varslede overtredelsesgebyret. RME varslet den 29. oktober 2024 at de vurderte å ilegge Yara et overtredelsesgebyr på kroner 6 000 000 for brudd på NEM § 4-6 første ledd og § 4-14 første ledd. Yara sendte inn kommentarer til RME den 22. november 2024 hvor selskapet bestrider at det er grunnlag for å ilegge overtredelsesgebyr.
- (7) RME fattet vedtak i saken den 26. juni 2025, med følgende innhold:
«Yara Norge AS, org.nr. 984 015 666, pålegges å betale et overtredelsesgebyr til statskassen på 6 000 000 – seks millioner – kroner for å ha overtrådt NEM-forskriften § 4-6 første ledd om markedsadgang og NEM-forskriften § 4-14 første ledd om nøytral oppreden.»
- (8) Klager ba den 30. juni 2025 om utsatt frist til den 12. september 2025. Klager påklaget vedtaket den 12. september 2025.
- (9) RME vurderte klagen, men konkluderte med at den ikke ga grunnlag for å endre eller oppheve vedtaket, jf. forvaltningsloven (fvl.) § 33. RME sendte klagen og sakens dokumenter til Energiklagenemnda den 20. november 2025.
- (10) Klager mottok faktura for overtredelsesgebyret fra RME med betalingsfrist 25. desember 2025, og anmodet derfor 4. desember 2025 om at Energiklagenemnda skulle gi klagen oppsettende virkning.
- (11) Partene har i brev datert 8. desember 2025 fått informasjon om saksgangen for Energiklagenemnda og frist til å inngi kommentarer til RMEs innstilling i saken eller andre merknader. I brevet ble partene også informert om at Energiklagenemnda vil behandle begjæringen om utsatt iverksettelse snarest mulig. Energiklagenemnda innvilget klagers begjæring om utsatt iverksettelse den 10. desember 2025.
- (12) Klager sendte ytterligere merknader i saken 11. desember 2025. RME opplyste i e-post 17. desember 2025 at de ikke hadde kommentarer til klagers merknader.

- (13) Etter forespørsel fra Klagenemndssekretariatet den 18. mars 2026, oversendte klager den 11. april 2026 dokumentasjon på omsetningen knyttet til nettvirksomheten i Glomfjord.
- (14) Energiklagenemnda avholdt nemndsmøter i saken 18. mars og 28. april.

2 Reguleringsmyndigheten for energis vedtak

- (15) I vedtaket 26. juni 2025 redegjør RME innledningsvis for sakens bakgrunn og klagers anførsler. RME gir også en nærmere beskrivelse av de faktiske forhold som ligger til grunn for RMEs konklusjon om å ilegge Yara overtredelsesgebyr etter NEM §§ 4-6 og 4-14. I denne forbindelse er det vist til at RME allerede i vedtak 30. juni 2023, konstaterte at Yara hadde brutt NEM §§ 4-6 og 4-14, og dette ble stadfestet av Energiklagenemnda i vedtak 23. juni 2024 i sak nr. 2024/0173.
- (16) RME legger til grunn at overtredelsesgebyret overfor Yara er å regne som en straff etter den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) art. 7, og at det derfor er et klarhetskrav til hjemmelsgrunnlaget. RME redegjør for sin forståelse av innholdet i klarhetskravet, og viser til praksis fra den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD), inkludert storkammerdommen *Kafkaris mot Kypros* (application no. 21906/04, 12. februar 2008), *Kokkunakis mot Hellas* (application no. 14307/88, 25. mai 1993), *Cantoni mot Frankrike* (application no. 17862/91, 11. november 1996) og *Sunday Times mot Storbritannia* (application no. 6538/74, 26. april 1979).

2.1.1 Bruddet på NEM § 4-6 i lys av klarhetskravet i EMK artikkel 7

- (17) RME viser til at Energiklagenemnda i sin avgjørelse 23. juni 2024 i sak nr. 2024/0173, kom til at det var uklarhet om Yara i realiteten hadde basert seg på prinsippet om «*først i tid, best i rett*», men at mangelen på klare rutiner for oversendelse av søknader til Arva, samt mangel på konkrete datoer i oversikten over reservasjonskøen, i seg selv var nok til å konkludere med at Yara ikke hadde håndtert reservasjonskøen i tråd med NEM § 4-6.
- (18) RME mener at det er grunnlag for å ilegge overtredelsesgebyr og at klarhetskravet i EMK artikkel 7 er oppfylt, basert på ordlyden i NEM § 4-6, Yaras faktiske handlinger, rettsoppfatningen i bransjen og hvor viktig håndteringen av tilknytningsforespørsler er for kundene. Videre finner RME finner at det er klar sannsynlighetsovervekt for at de objektive vilkårene for å ilegge overtredelsesgebyr for brudd på NEM § 4-6 er oppfylt.
- (19) RME viser til at ordlyden i § 4-6 i seg selv slår fast at områdekonsesjonæren skal sørge for markedsadgang for alle som etterspør nettjenester, og at dette skal skje basert på ikke-diskriminerende og objektive vilkår. Bestemmelsen regulerer ikke reservasjonskøer uttrykkelig, men RME påpeker at en objektiv håndtering av tilknytningskøen er en grunnleggende forutsetning for å sikre retten til markedsadgang. Etter RMEs syn omfatter plikten til å stille objektive og ikke-diskriminerende vilkår, også kriterier for reservasjon i tilfeller hvor det ikke er ledig kapasitet til alle som etterspør nettjenester.
- (20) Slik RME vurderer praksis fra EMD, er det ikke et krav til eksplisitt opplisting i straffehjemmelen av alle nettselskapets plikter, jf. *Cantoni mot Frankrike*. Etter RMEs forståelse vil heller ikke bestemmelsen stride mot EMK artikkel 7 dersom den viser seg å være tilstrekkelig klar i flertallet av sakene.
- (21) RME kommer til at det er tilstrekkelig klart ut fra NEM § 4-6 første ledd at Yaras faktiske handlinger – håndteringen av tilknytningskøen for Glomfjord Industripark – er omfattet

av bestemmelsen i henhold til EMK artikkel 7. RME påpeker i denne forbindelse at det mest sentrale pliktbruddet til Yara er mangelen på klare rutiner for tidspunkt for oversendelse av søknader til Arva og mangel på konkrete datoer i oversikten over reservasjonskøen. Videre påpeker RME at det har vært etablert praksis i bransjen å operere med et prinsipp om «*først i tid best i rett*», blant annet i lys av en tidligere formulering i enl. § 4-3 nr. 2 før lovendringen i 2001, som pekte nokså entydig mot bruken av dette kø-prinsippet. Sett i sammenheng med praksis i bransjen og den etablerte rettsoppfatningen, mener RME at det ved juridisk bistand ville vært klart for Yara at det gjaldt et prinsipp om «*først i tid best i rett*».

2.1.2 Bruddet på NEM § 4-14 i lys av klarhetskravet i EMK artikkel 7

- (22) Videre viser RME til Energiklagenemndas konklusjon i sak nr. 2024/0173, om at Yara ikke likebehandlet aktørene i reservasjonskøen da nettselskapet tildelte 15 MW på vilkår til Intrahouse, og at Yara derfor hadde brutt kravet til nøytral og ikke-diskriminerende opptreden i NEM § 4-14. Det fremheves at nemnda kom til at Yara mest sannsynlig hadde tildelt 15 MW til Intrahouse til tross for at det var aktører med bedre prioritet i reservasjonskøen. Videre trekkes det frem at nemnda viste til at Nscales reservasjoner og kontakt med Yara var godt dokumentert, mens reservasjonen fra Intrahouse i langt mindre grad var dokumentert i tidsnære dokumentbevis. RME viser også til at nemnda påpekte at bestillingen fra Intrahouse i større grad fremstod som en tidlig henvendelse, som ikke var tilstrekkelig moden til å komme inn i reservasjonskøen etter Yaras egne kriterier.
- (23) RME viser også til at Energiklagenemnda i samme sak konkluderte med at Yara hadde brutt kravet til likebehandling etter NEM § 4-14, ved å reservere 30 MW til ACDC til tross for at reservasjonskøen som Yara selv hadde utarbeidet viste at andre aktører hadde bedre prioritet. I denne forbindelse viser også RME til at nemnda i avgjørelsen påpekte at saken er preget av uklart og motstridende faktum, særlig knyttet til hvilket tidspunkt ACDC faktisk bestilte kapasitet, om prosjektet var modent, og om finansiering var dokumentert. Videre mener RME at det er klar sannsynlighetsovervekt for at de objektive vilkår for å ilegge overtredelsesgebyr som følge av brudd på NEM § 4-14 første ledd er oppfylt.
- (24) Etter RMEs vurdering oppfylder NEM § 4-14 første ledd klarhetskravet i EMK artikkel 7. RME peker på at ordlyden innebærer en generell plikt for nettselskap til å opptre nøytralt og ikke-diskriminerende. RME mener at nettselskap er underlagt et generelt forbud mot forskjellsbehandling av nettkundene og at dette fremgår klart av forskriftsbestemmelsen. RME viser til forarbeidene til energiloven og Energiklagenemndas kommentarer til disse i sak nr. 2024/0173. Videre vektlegger RME at Yara er en profesjonell aktør og nettmonopolist med områdekonsesjon. Det må etter RMEs syn forventes at Yara som profesjonell næringsdrivende og områdekonsesjonær setter seg inn i relevant regelverk, at de er kjent med de faktiske omstendighetene rundt handlingene de velger å utføre, og eventuelt etterspør juridisk bistand dersom det er nødvendig for å forstå regelverket som gjelder for Yara som nettselskap.
- (25) Videre konkluderer RME med at det er tilstrekkelig klart ut fra NEM § 4-14 første ledd at Yaras faktiske handlinger – tildelingen av 15 MW på vilkår og reservasjonen av 30 MW – er omfattet av bestemmelsen i henhold til EMK artikkel 7. RME viser til at kravet om nøytral og ikke-diskriminerende opptreden, innebærer at nettselskapet ikke skal forskjellsbehandle aktører eller handle på en måte som er egnet til å favorisere egen eller andres virksomhet. RME viser til at Yara i denne saken, uten saklig begrunnelse, har latt

være å følge egne kriterier for tildeling av nettkapasitet, og heller tilgodesett en enkeltaktør til tross for at andre aktører hadde bedre prioritet i reservasjonskøen. Etter RMEs syn er dette klart omfattet av, og i strid med NEM § 4-14.

2.2 Vurdering av skyldkravet

- (26) Etter en samlet helhetsvurdering av alle dokumentene i saken, kommer RME til at det er bevist med klar sannsynlighetsovervekt at de som opptrådte på vegne av Yara, handlet uaktsomt da de brøt NEM § 4-6 første ledd og § 4-14. RME fremhever at det gjelder en streng aktsomhetsnorm ved sanksjonering av brudd på reguleringslovgivning som retter seg mot næringsvirksomhet.

2.3 Ileggelse av overtredelsesgebyr

- (27) RME kommer til at det er nødvendig å reagere med overtredelsesgebyr. I denne forbindelse legger RME vekt på den preventive effekten overfor Yara, og at en sanksjon vil være hensiktsmessig for å forebygge lignende overtredelser også fra andre aktører i fremtiden. RME viser til at håndteringen av tilknytningsforespørsler for å sikre markedsadgang, har vært en kjerneoppgave i regelverket lenge, selv om problemstillingen om kapasitetskø først er kommet på spissen i nyere tid. RME legger også vekt på at klare kriterier og rutiner for håndtering av reservasjonsforespørsler kunne ha forebygget bruddene på regelverket, og at overtredelsene har fått konsekvenser for tredjeparter i saken, noe som RME anser som et skjerpene forhold. RME vektlegger i formildende retning at de ikke har fattet vedtak eller sanksjonert samme type brudd overfor Yara tidligere. RME kan heller ikke se at det er holdepunkter for at Yara har tjent på overtredelsene, eller at Yara har favorisert egen virksomhet.

2.4 Utmålingen av overtredelsesgebyret

- (28) RME anser et overtredelsesgebyr på kroner 6 000 000 som noe lavt, men likevel forholdsmessig med tanke på alvoret, og de skjerpene og formildende omstendigheter som er drøftet i saken.
- (29) RME viser til at utmålingen av overtredelsesgebyr skal være individuell, og at gebyret skal fastsettes ut fra en konkret vurdering av den enkelte overtredelsen og forholdene rundt den. RME mener eldre praksis har begrenset betydning og heller ikke er styrende for nivået på overtredelsesgebyret i denne saken. Av likebehandlingshensyn har RME hensyntatt nyere praksis. Blant annet er det vist til at Tibber Norge AS ble ilagt overtredelsesgebyr på kroner 8 000 000, for å ha brutt forskrift 11. mars 1999 nr. 301 om måling avregning, fakturering av netjtjenester og elektrisk energi, nettselskapets nøytralitet mv. (forskrift om kraftomsetning og netjtjenester) § 7-1b fjerde og sjette ledd om beregning av pris og forventet forbruk ved forhåndsfakturering. RME viser også til Energiklagenemndas avgjørelse i sak 2024/0329 (Boliden Odde), hvor nemnda fant at det var en forholdsmessig reaksjon å ilegge Boliden Odde et overtredelsesgebyr på kroner 5 000 000 for brudd på forbudet mot markedsmanipulasjon i NEM. RME mener at nemndas vurdering kan ha en viss overføringsverdi, selv om den gjelder brudd på andre bestemmelser. RME påpeker også at Yaras omsetning er betydelig større enn den til Boliden Odde.

3 Klagers anførsler

- (30) Klager har i det vesentlige anført:

- (31) Yara anfører i klagen 12. september 2025 at det ikke er grunnlag for å ilegge overtredelsesgebyr i denne saken, og at det ilagte gebyret uansett er for høyt. Yara understreker at de er uenige i vedtaket fra Energiklagenemnda 25. juni 2024 i sak nr. 2024/0173, men opplyser at selskapet likevel vil forholde seg til konklusjonene i nemndas avgjørelse i klagen angående selve gebyrvedtaket.
- (32) Etter Yaras syn foreligger ikke tilstrekkelig hjemmel for å ilegge overtredelsesgebyr i denne saken for brudd på NEM § 4-6 første ledd og § 4-14 første ledd. Yara påpeker at det særlig er kravet til forutberegnelighet som inngår i klarhetskravet etter EMK artikkel 7 som ikke er oppfylt. Videre anføres at skyldkravet for å ilegge overtredelsesgebyr etter fvl. § 46, ikke er oppfylt.

3.1 Klarhetskravet i EMK artikkel 7

- (33) Yara understreker at man på dette området ikke kan akseptere skjønsmessige inngrepshjemler og at hjemmelsutformingen i dette tilfellet kunne vært mer presis. Yara påpeker at den klare tendensen i rettspraksis de siste tiår har vært et skjerpet lovkrav, og at en rekke saker har endt med frifinnelse i Høyesterett fordi det påberopte hjemmelsgrunnlaget ikke dekket forholdet godt nok. Blant annet vises det til HR-2025-1575-A (Krabbeteiner).
- (34) Videre fremhever Yara at det klare utgangspunktet er at det straffbare forholdet skal være dekket av ordlyden. Yara er ikke enig med RME i at en må akseptere formuleringer i lov og forskrift som er mer eller mindre vage.
- (35) Etter Yaras syn var det fullt mulig å utforme et mer presist regelverk, og det er i denne forbindelse vist til at det fra 1. januar 2025 ble forskriftsfestet nye krav i NEM som skulle hjelpe nettselskapene med vurderingen av hvilke prosjekter som skal prioriteres i kampen om tilgang til nettkapasitet. Saken illustrerer etter Yaras oppfatning, et typisk tilfelle hvor virkeligheten har utviklet seg før regelverket har klart å henge med. Yara mener at selskapet ikke kan holdes ansvarlig for dette.
- (36) Yara oppfatter det som bemerkelsesverdig at RME tilsynelatende hopper over alle argumenter om de aktuelle bestemmelsenes uklarhet som blir påpekt av både Strømnettutvalget (NOU 2022:6 *Nett i tide*) og Energikommisjonens rapport (NOU 2023:3 *Meir av alt – raskere*). Yara viser til at Strømnettutvalget på side 102 påpeker at det er uklart hvilke konkrete plikter som påhviler nettselskapene ut over de generelle kravene til nøytral og ikke-diskriminerende opptreden. Yara viser til at utfordringene med tilknytningsprosessen er utførlig behandlet av utvalget, og peker på uttalelser som Yara mener viser at det er høyst uklart hva som konkret ligger i prinsippet om «*først i tid, best i rett*». Etter Yaras syn kan man ikke legge til grunn at man med juridisk bistand ville fått mer klarhet i prinsippets innhold og hvordan man skulle håndtere den uoversiktlige nettsituasjonen i industriparken.
- (37) Videre påpeker Yara at Energiklagenemnda selv har lagt til grunn at bransjepraksis på tidspunktet var sprikende med hensyn til praktisering av bestemmelsene. Yara viser til at det i 2020/2021 verken fantes forarbeider, rettspraksis eller forvaltningspraksis som kunne belyse anvendelsen av de ulike bestemmelsene ved håndtering av kapasitetskø. Videre påpeker Yara at både bransjen og myndighetene gjennom utredninger og etterfølgende forskriftsendringer, har understreket at ordlyden i NEM var svært uklar slik den lød på det aktuelle tidspunktet.

3.2 Skyldkravet

- (38) Yara anfører at bruddene på NEM §§ 4-6 og 4-14 ikke skyldes uaktsomhet, og at eventuell uaktsomhet ikke knytter seg til handlepliktene slik de fremgår av de to bestemmelsene. Yara viser til at det på dette området ikke har blitt fastlagt hva som er «*kravet til forsvarlig opptreden*». Det påpekes at det er vanskelig å vurdere hvor grensene for uaktsomhet går, når man ikke har en konkret handlingsnorm å vurdere Yaras handlinger opp mot.
- (39) Yara mener at eventuell uaktsomhet knyttet til manglende dokumentasjon av praksis, ikke dekkes av ordlyden i § 4-6, og at skyldkravet dermed ikke kan være oppfylt under denne bestemmelsen. Videre understreker Yara at eventuell uaktsomhet ved brudd på NEM § 4-14 ikke skal vurderes i etterpåklokskapens lys, men ut ifra den situasjonen Yara stod i da vurderingene om kapasitetskø og -tildeling ble foretatt. Yara viser til at Energiklagenemnda i sak nr. 2024/0173 kom til at faktum var svært vanskelig å kartlegge, og at nemnda dermed har konkludert med at kapasitetskøen må være avgjørende. Yara påpeker at dette fremstår som den enkle utveien i ettertid, men at Yara har måttet forholde seg til de reelt uklare faktiske forholdene, hvor ACDC og Nscale har gitt uttrykk for prioriteringer av hverandres prosjekter i ulike situasjoner, uavhengig av hvordan køen faktisk har sett ut.
- (40) Yara viser til at de faktiske forholdene i denne saken har vært vanskelig å nøste opp i, og at de to kundene selv har gitt Yara misvisende og til tider motstridende informasjon. Yara mener at det er kundene, og ikke Yara, som er skyld i dette.

3.3 Ileggelsen av overtredelsesgebyr

- (41) Dersom Energiklagenemnda skulle komme til at vilkårene for å ilegge overtredelsesgebyr er oppfylt, og at Yaras brudd på NEMs bestemmelser skyldes uaktsomhet, mener Yara at gebyr likevel ikke bør ilegges gitt sakens omstendigheter. Slik Yara ser det, taler en klar overvekt av momentene i fvl. § 46 annet ledd for at det ikke bør ilegges overtredelsesgebyr i denne saken.
- (42) Yara mener manglende klarhet i forskriftsverket må tillegges betydelig vekt i vurderingen av skyldgraden etter fvl. § 46. Det påpekes at det først er de siste årene at kapasiteten i nettet har blitt et knapphetsgode. Yara viser til at nettselskapene har arbeidet med å håndtere en situasjon der mange aktører forsøker å slå til seg så mye kapasitet som mulig, og at regelverket først ble endret i 2025. Etter Yaras syn har ikke det tidligere regelverket gitt den nødvendige veiledningen for hvordan aktørene skal håndtere situasjonen. Yara understreker at selskapet har forsøkt å håndtere situasjonen på en best mulig måte for å tilrettelegge for realisering av prosjekter i Glomfjord Industripark og en samfunnsmessig rasjonell utnyttelse av tilgjengelig nettkapasitet. På denne bakgrunn har Yara etablert modenheitskriterier, og opplyser å ha praktisert disse etter beste evne. Yara er også uenig i at overtredelsene av regelverket er alvorlige.
- (43) Videre mener Yara at graden av skyld de som har handlet på vegne av selskapet har utvist, må anses som lav i den situasjonen som oppsto. Det må etter Yaras syn ha betydning at Yara ikke på noen måte har hatt noen egeninteresse i utfallet av tildelingene, og heller ingen fortjeneste som følge av allokeringen i kapasitetskøen. Yara viser til at selskapet ikke har favorisert egen virksomhet eller egne interesser i håndteringen av kapasitetsreservasjoner og -tildelinger.

- (44) Til slutt viser Yara til at selskapet, som hjørnesteinsbedrift med et særlig samfunnsansvar i Glomfjord, kun har forsøkt å agere som et ansvarlig nettselskap og legge til rette for nye aktører og aktivitet i industriparken, samt sørge for arbeidsplasser og næringsutvikling.

3.4 Overtredelsesgebyrets størrelse

- (45) Det ilagte overtredelsesgebyr er uansett altfor høyt, etter Yaras syn. Det vises til at det ikke finnes sammenlignbar praksis hos RME eller NVE der det ilegges like høye gebyrer i saker med tilsvarende formildende omstendigheter og uklart hjemmelsgrunnlag. Yara viser til at gebyrene som ble ilagt Tibber og Boliden Odda, gjaldt selskap som tjente økonomisk på sine overtredelser. Etter Yaras syn er det underlig at omfanget av virksomheten i Yara Norge AS skal være det avgjørende momentet for overtredelsesgebyrets størrelse. Det påpekes at nettvirksomheten i Glomfjord er en svært liten del av Yaras virksomhet.
- (46) Videre mener Yara at RME ikke har hensyntatt momentene som er listet opp i fvl. § 46 annet ledd. I denne forbindelse viser Yara til at sanksjonen ikke har preventive virkninger ettersom regelverket nå er endret, at Yara ikke har handlet i strid med NEM for å fremme foretakets interesser, og at det ikke foreligger gjentakelse. Gjennomgang av praksis og hensyn til likebehandling, tilsier etter Yaras syn at det ilagte overtredelsesgebyret ligger langt over det man eventuelt kunne forvente.

4 Reguleringsmyndigheten for energis innstilling

- (47) RME bemerker i innstillingen 20. november 2025, at RME ikke tidligere har behandlet spørsmål om hvorvidt NEM § 4-6 første ledd og NEM § 4-14, oppfyller klarhetskravet etter EMK art. 7. RME mener at det vil være hensiktsmessig med en avklaring fra Energiklagenemnda vedrørende RMEs praktisering av disse bestemmelsene. RME kan ikke se at det i klagen er kommet frem nye opplysninger eller anførsler som gir grunnlag for å endre vedtaket, men RME kommenterer likevel en del av anførselene i klagen.
- (48) For det første oppfatter RME at forholdene i HR-2025-1575-A (Krabbeteiner) var noe annerledes enn i saken som er til behandling. RME vurderer heller ikke EMD-praksis, herunder avgjørelsen i *Cantoni mot Frankrike*, slik at det kreves en eksplisitt oppstilling i hjemmelen av alle nettselskapets plikter. RME viser til at de i sin vurdering vektlegger at det er tale om en forvaltningsrettslig sanksjon på energirettens område, samt at Yara er en profesjonell aktør og nettmonopolist med områdekonsesjon. RME mener at de to forskriftsbruddene er i kjernen av bestemmelsens virkeområde. Videre påpeker RME at bestemmelsene er inntatt i forskrift for å hindre at nettselskap forskjellsbehandler aktører eller hindrer markedsadgang for kunder som etterspør netjtjenester.
- (49) RME understreker at NEM § 4-6 første ledd handler om, og stiller krav til, konsesjonærens håndtering av søknader om å knytte seg til kraftnettet og dermed tilgang til kraftmarkedet. Etter RMEs oppfatning forutsetter ordlyden som et minstekrav at nettselskapet har oversikt over hvilke søknader om netjtjenester som er kommet inn, hva de etterspør, når de er kommet inn og hvordan de skal prioriteres. Hvis disse grunnleggende kravene til nettselskapets saksbehandling mangler, medfører dette etter RMEs syn en vilkårlig behandling av nettkundenes forespørsler, og da har ikke nettselskapet sørget for markedsadgang på objektive og ikke-diskriminerende vilkår for alle som etterspør netjtjenester. RME mener ordlyden ikke gir grunnlag for et krav om at en konkret, identifisert søker faktisk må være forbigått. I tillegg ville det etter RMEs syn være paradoksalt om manglende dokumentasjon – som gjør det vanskelig å fastslå hvem

som skulle hatt prioritet – skulle føre til at nettselskapet ikke kan holdes ansvarlig. RME mener det er tilstrekkelig klart at plikten også gjelder i tilfeller hvor det ikke er ledig kapasitet i nettet. RME kan ikke se at det er noen holdepunkter for å begrense bestemmelsen til å gjelde tilfeller der det er mer nettkapasitet enn hva søkerne etterspør. Tvert imot mener RME at bestemmelsen regulerer et slikt typetilfelle.

- (50) RME mener at også NEM § 4-14 er tilstrekkelig klar. Det vises til at ordlyden favner om tilfeller hvor et nettselskap allokere kapasitet til sine kunder, og at det er tilstrekkelig klart at kravene vil ramme et tilfelle hvor et nettselskap allokere tilgjengelig nettkapasitet til andre kunder enn de som etter nettselskapets egen vurdering har høyest prioritet. Når det gjelder skyldkravet og NEM § 4-14, understreker RME at de har tatt utgangspunkt i dokumentasjonen som er fremlagt, og særlig lagt vekt på de tidsnære bevisene, og Yaras egen vurdering av prosjektene på den aktuelle tiden.
- (51) Når det gjelder spørsmålet om overtredelsesgebyr bør ilegges, er RME uenig i at det er relevant å vektlegge at situasjonen knyttet til ledig kapasitet i nettet har endret seg de siste årene. Selv om problemstillingen knyttet til kø-håndtering har kommet på spissen først i nyere tid, må det etter RMEs syn forventes at nettselskapene også tidligere håndterte kjerneoppgavene i tråd med regelverket. Slik RME vurderer det, hadde Yara særlig oppfordring til å opptre varsomt i den knapphetssituasjon som var i strømmettet og i den situasjon som oppsto. Videre understreker RME at det er Yaras ansvar å følge egne retningslinjer i praksis.

5 Yaras merknader 11. desember 2025

- (52) Yara understreker at en befinner seg på legalitetsprinsippets område, og at dette i selv taler med tyngde for at klarhetskravet ikke er oppfylt.
- (53) Videre oppfatter Yara det som at deres argumenter ikke har blitt fullt ut vurdert av RME, og at de tilgjengelige kildene i stor grad er forsøkt tilpasset for å underbygge en konklusjon som RME allerede hadde landet på. Blant annet påpeker Yara at det i *Cantoni mot Frankrike* ble ansett som praktisk umulig å liste opp alle produkter som skulle anses som «*legemiddel*», og at dette var bakgrunnen for at lovgivningsteknikken ble ansett å ikke stride mot EMK artikkel 7. Dette er etter Yaras syn ikke overførbart til saken som er til behandling. Det vises til at myndighetene ikke kan vise til at en lovhjemmel er utformet på en uklar måte for at denne skal kunne ta høyde for fremtidige endringer, så lenge det faktisk er mulig å presisere regelverk og ordlyd på en bedre måte.
- (54) Etter Yaras syn har RME også oversett et viktig vurderingsmoment i *Cantoni mot Frankrike*, altså hvorvidt det forelå klargjørende praksis fra myndigheter/domstoler. Yara understreker at samtlige kilder som gir føringer for håndtering av kapasitetskø, stammer fra tiden etter at de faktiske forholdene hadde utspilt seg. Situasjonen med kapasitetskø var ny, både for Yara i Glomfjord, men også i det norske nettsystemet. Yara fremhever at regelverket ikke var utformet med sikte på en slik knapphetssituasjon, og at det heller ikke fantes noen klargjørende praksis. Videre legger Yara til at RME ved vurdering av gebyrets størrelse, selv har vist til at det ikke foreligger praksis fra tilsvarende saker.

6 Energiklagenemndas vurdering

- (55) Klagen gjelder RMEs vedtak 26. juni 2025 mot Yara Norge AS om ilegging av overtredelsesgebyr på kroner 6 000 000 for overtredelse av NEM §§ 4-6 og 4-14. Gebyrvedtaket er fattet med hjemmel i NEM § 8-3 og enl. § 10-7 annet ledd nr. 4, jf. fvl.

§ 44. Energiklagenemnda skal i denne saken ta stilling til hvorvidt det er grunnlag for å ilegge Yara overtredelsesgebyr, og eventuelt utmålingen av slikt gebyr.

- (56) RME kan ilegge overtredelsesgebyr etter reglene i fvl. § 44 til «den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse» av NEM §§ 4-6 og 4-14, jf. NEM § 8-3, jf. energiloven § 10-7 annet ledd nr. 4.
- (57) Vilkårene for ileggelse av overtredelsesgebyr er for det første at det foreligger klar sannsynlighetsovervekt for at det foreligger overtredelse av en eller flere av bestemmelsene nevnt i § 8-3. Paragrafen trådte i kraft 24.oktober 2019 og viser til både NEM § 4-6, og § 4-14 (§ 4-7 annet ledd frem til 1. januar 2021). For det andre er overtredelsesgebyr betinget av at det foreligger skyld i form av forsettlig eller uaktsom overtredelse. Om spørsmålene besvares bekreftende, vil nemnda ta stilling til grunnlaget for ileggelse av overtredelsesgebyr for brudd på bestemmelsen, og gebyrets størrelse.
- (58) Energiklagenemnda viser til at nemnda i vedtak 25. juni 2024 stadfestet punktene 5,6 og 7 i RMEs vedtak 30. juni 2023, som lyder slik:

«5. Yara Norge AS' kriterier for reservasjon av kapasitet strider med NEM-forskriften § 4-6, første ledd.

6. Yara Norge AS har ikke fulgt egne kriterier for kapasitetsfordeling ved tildelingen av 15 MW på vilkår til Intrahouse Data Centers AS. Yara Norge AS har følgelig brutt kravet til nøytral og ikke-diskriminerende opptreden i NEM-forskriften § 4-14.

7. Yara Norge AS har ikke fulgt egne kriterier for kapasitetsfordeling ved reservering av 30 MW til ACDC Glomfjord AS. Yara Norge AS har følgelig brutt kravet til nøytral og ikke-diskriminerende opptreden i NEM-forskriften § 4-14.»

- (59) Yara har imidlertid anført at RME ikke kan ilegge overtredelsesgebyr i denne saken for brudd §§ 4-6 og 4-14, da Yara mener at kravet til tilstrekkelig klar straffehjemmel ikke er oppfylt jf. EMK artikkel 7 og legalitetsprinsippet. Før nemnda tar stilling til om Yaras brudd på forskriften var «forsettlig eller uaktsom» etter NEM § 8-3, vil derfor nemnda vurdere hvorvidt klarhetskravet er til hinder for at Yara kan ilegges overtredelsesgebyr for brudd på NEM §§ 4-6 og 4-14.

6.1 Klarhetskravet i EMK artikkel 7

6.1.1 Rettslig utgangspunkt

- (60) Av EMK artikkel 7 første ledd, første setning følger det at «ingen skal bli funnet skyldig i en straffbar handling på grunn av noen gjerning eller unnlattelse som ikke utgjorde en straffbar handling etter nasjonal eller internasjonal rett på den tid da den ble begått».
- (61) Selv om ordlyden «straffbar handling» tilsier at bestemmelsen kun gjelder på strafferettens område, er det lagt til grunn i praksis fra EMD at også administrative sanksjoner kan omfattes av bestemmelsen, jf. bl.a. *Valico S.R.L. mot Italia*. Olje- og energidepartementet (nå Energidepartementet) har lagt til grunn at overtredelsesgebyr etter energiloven er å regne som straff etter EMK, jf. Ot.prp.nr.61 (2005-2006) *Om lov om endringer i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven)* s. 61. Energiklagenemnda legger derfor til grunn at EMK artikkel 7 gjelder for overtredelsesgebyr etter enl. § 10-7 andre ledd nr. 4.

- (62) Klarhetskravet stiller blant annet krav til utformingen av straffebud og krever at den aktuelle straffebestemmelsen skal være tilgjengelig for allmennheten. I HR-2020-2019-A har Høyesterett oppsummert rettstilstanden som det følgende, jf. avsnitt 16 og 17:

«Klarhetskravet innebærer at domstolene ved tolkningen og anvendelsen av straffebestemmelser må påse at straffansvar ikke ilegges utover de situasjoner som selve ordlyden i straffebudet dekker. Manglende støtte i ordlyden avhjelpes ikke av at lovgiver har ønsket å ramme forholdet, eller at forholdet er klart straffverdig. Jeg viser her til avgjørelsene HR-2016-1458-A Haxi avsnitt 8 og Rt-2014-238 Hønehauk avsnitt 18, begge med videre henvisninger.

Det er likevel slik at straffebestemmelser må tolkes, og utgangspunktet ved tolkningen er alminnelig juridisk metode. Klarhetskravet i EMK artikkel 7 er ikke til hinder for dette, men kravet innebærer at det endelige tolkningsresultatet må ha tilstrekkelig forankring i selve loven, slik at hensynet til forutberegnelighet ivaretas. I HR-2019-900-A Ekspportkontroll avsnitt 32 uttrykkes dette slik at «innholdet i straffebestemmelser må kunne klargjøres fra sak til sak», men at forutsetningen er at «bestemmelsens kjerne etter denne tolkningsprosessen forblir den samme.»

- (63) Lovkravet er altså ikke til hinder for at ordlyden i straffebestemmelser tolkes og presiseres gjennom juridisk metode. I HR-2025-1575-A (Krabbeteiner) avsnitt 19, presiserer Høyesterett at dette er særlig aktuelt i tilfeller der ordlyden selv inneholder «skjønsmessige ord og uttrykk, er semantisk uklar eller for øvrig formulert slik at den åpner for ulike tolkningsalternativer, for eksempel gjennom uklar setningsoppbygning».
- (64) Det er likevel fremholdt av EMD at generelle lovbestemmelser ikke alltid kan være like presise, fordi rettsreglene skal kunne tilpasses samfunnsutviklingen, jf. bl.a. *Sunday Times mot Storbritannia* og *Kafkaris mot Kypros*. Det er da også ofte nødvendig å benytte formuleringer i lov eller forskriftstekst som i større eller mindre grad er vage, og hvor det vil oppstå grensespørsmål. Det stilles derfor ikke krav om at rettstilstanden på handlingstidspunktet utelukkende må bygge på en skrevet lovtekst, og det aksepteres at en regels innhold kan utvikle seg over tid gjennom rettslig fortolkning, jf. HR-2016-1982-A avsnitt 38. Det sentrale er at rettstilstanden kvalitativt sett bygger på *tilgjengelige rettsregler* og er *tilstrekkelig forutsigbar*.
- (65) På bakgrunn av de ovennevnte utgangspunktene, går Energiklagenemnda over til å vurdere om NEM § 4-6 første ledd og § 4-14 første ledd, som ligger til grunn for ileggelsen av overtredelsesgebyr overfor Yara, oppfyller klarhetskravet. Energiklagenemnda bemerker at nemnda i sak nr. 2024/0173 allerede har funnet at Yara har brutt sine plikter som områdekonsesjonær etter NEM § 4-6 første ledd og § 4-14 første ledd. Det er etter nemndas vurdering klar sannsynlighetsovervekt for at Yara har foretatt de handlinger som ligger til grunn for nemndas avgjørelse i sak nr. 2024/0173. Nemnda vil derfor ikke gjengi de faktiske forhold eller foreta en full materiell vurdering av om bestemmelsene er overtrådt, men begrense vurderingen til om ordlyden oppfyller klarhetskravet, samt om de aktuelle handlingene faller inn under bestemmelsen, og om det dermed foreligger grunnlag for å ilegge gebyr.

6.1.2 NEM § 4-6 første ledd

- (66) Klarhetskravet etter EMK artikkel 7 innebærer et krav til klarhet ved utformingen av bestemmelsen, og utgangspunktet for vurderingen er bestemmelsens ordlyd.

- (67) Nemnda skal ta stilling til om NEM § 4-6 er tilstrekkelig klar på at det gjelder en plikt til å stille objektive og ikke-diskriminerende vilkår for håndtering av forespørsler i situasjoner hvor det ikke er ledig kapasitet i nettet, og hvorvidt det kommer klart frem at en slik plikt også gjelder dokumentasjon og kommunikasjon av rutiner knyttet til nettkøen.
- (68) Nemnda tar utgangspunkt i NEM § 4-6 første ledd, som lyder:
- «Konsesjonærene skal sørge for markedsadgang for alle som etterspør nettjenester til ikke-diskriminerende og objektive punkttariffer og vilkår. Med punkttariffer forstås tariffer som er referert til kundens tilknytningspunkt til nettet, og som er uavhengig av avtaler om kjøp eller salg av kraft.»* (nemndas understrekning).
- (69) Bestemmelsen er inntatt i forskrift for å hindre at nettselskapet, som har monopolmakt, forskjellsbehandler aktører eller hindrer markedsadgang for kunder som etterspør nettjenester. Som Energiklagenemnda tidligere har slått fast, er det ikke tvilsomt at bestemmelsen omfatter områdekonsesjonærens plikt til å organisere og håndtere reservasjonskø i de tilfellene hvor det ikke er ledig kapasitet til alle som etterspør nettjenester. I denne forbindelse viser nemnda til sin tidligere uttalelse i sak nr. 2024/0173 avsnitt 149:
- «Ordlyden i seg selv slår utelukkende fast at områdekonsesjonæren skal sørge for markedsadgang for alle som etterspør nettjenester, og at dette skal skje basert på ikke-diskriminerende og objektive vilkår. Bestemmelsen regulerer ikke reservasjonskøer direkte, og dette er heller ikke detaljregulert noe annet sted i forskriftsverket. Det kan likevel ikke være tvilsomt at bestemmelsen må anses å omfatte områdekonsesjonærens plikt til å organisere og håndtere en reservasjonskø i de tilfellene hvor det ikke er ledig kapasitet til alle som etterspør nettjenester. Nemnda viser her til bestemmelsens ordlyd som klart slår fast at områdekonsesjonær «skal sørge for markedsadgang for alle som etterspør nettjenester» (understreket her).»*
- (70) Som Energiklagenemnda påpekte i sak nr. 2024/0173 avsnitt 150, må ordlyden naturlig forstås slik at det må «dreie seg om entydige og saklige kriterier som ikke favoriserer enkelte grupper, næringer eller lignende, og som i liten grad gir rom for skjønnsutøvelse.»
- (71) Nemnda finner det klart at NEM § 4-6 oppstiller et forbud mot diskriminering, og at forbudet gjelder håndtering av nettkø, uavhengig av om det er ledig kapasitet i nettet eller ikke. Det fremgår også klart av NEM § 8-3 at overtredelse av § 4-6 første ledd kan medføre overtredelsesgebyr.
- (72) Det er nettselskapet som er ansvarssubjekt etter NEM § 4-6 og som har ansvar for at håndteringen av nettkø skjer i samsvar med regelverket. For at bestemmelsen skal ha noen realitet i praksis, må også nettselskapene kunne vise at de har overholdt kravene til objektivitet og ikke-diskriminering. Som nemnda påpekte i sak 2024/0173, vil et objektivt kriterium være basert på faktiske omstendigheter som kan dokumenteres eller på annen måte være overprøvbart. Markedsadgang til objektive og ikke-diskriminerende vilkår krever også at eventuelle rutiner for håndtering av tilknytningskøen, blir kommunisert til alle aktører som har bedt om tilknytning.
- (73) Som eksempel vil et åpenbart brudd på § 4-6 når det gjelder håndtering av nettkø, være dersom et nettselskap gir en aktør tilknytning før en annen som har bedre prioritet i

henhold til nettselskapets reservasjonsskø. Dette gjelder enten den aktuelle aktøren er klar over forbigåelsen eller ikke. Dersom et nettselskap unnlater å føre et system for mottak og behandling av tilknytningsforespørsler, vil dette kunne resultere i at aktører blir tilknyttet i en vilkårlig rekkefølge i tilfeller hvor det ikke er tilstrekkelig kapasitet i nettet. Det vil heller ikke være forutsigbart for aktørene når de vil få tilknytning. Videre vil en slik praksis vanskeliggjøre muligheten for aktørene til å bringe uenighetsaker til RME og Energiklagenemnda, da de ikke er satt i stand til å kunne vurdere sin egen posisjon i køen. Av samme grunn ville det kunne utgjøre et brudd på kravene dersom nettselskapet fører et system som mangler grunnleggende informasjon om tilknytningsforespørlene. Dersom et nettselskap har etablert rutiner eller kriterier for tildeling som ikke blir fulgt i praksis, eller som kun blir fulgt i enkelte av tilfellene, vil også dette kunne utgjøre brudd på kravet til objektivitet og ikke-diskriminering. Etter nemndas syn er det klart at slike handlinger vil kunne føre til brudd på kravene i § 4-6. Det vil naturlig nok også skjerpe kravet til dokumentasjon dersom selskap i konsernet nettselskapet inngår i, selv er uttakskunde i det aktuelle nettet, slik at nettselskapet har en dobbeltrolle.

- (74) Yara har i klagen på RMEs vedtak om overtredelsesgebyr, vist til at tendensen i rettspraksis de siste tiår har vært et skjerpet lovkrav, og at Høyesterett i en rekke saker har frifunnet fordi det påberopte hjemmelsgrunnlaget ikke i tilstrekkelig grad har dekket forholdet, jf. bl.a. HR-2025-1575-A (Krabbeteiner). Energiklagenemnda er enig i Yaras beskrivelse av gjeldende rettstilstand, men bemerker at problemstillingen i HR-2025-1575-A skiller seg noe fra problemstillingen i denne sak. I Krabbeteine-saken var spørsmålet om ordlyden «*teiner som er satt ut til fangst av krabbe*» også kunne anvendes i tilfeller der teinene var satt ut for å oppbevare kamskjell. Ettersom ordlyden oppstilte et eksplisitt krav om fangstformål, ville en tolkning som også omfattet oppbevaring av kamskjell være en utvidelse av straffebudet. Når det gjelder høyesterettspraksis generelt, viser nemnda til *Klarhet om klarhetskravet* (Lov og Rett vol. 61, 6. utg., 2022 s. 347), hvor Thomas Midttun Tobiassen og Geir Ulfstein påpekte at klarhetskravet så langt kun har fått gjennomslag der straff etter Høyesteretts oppfatning krever en utvidende tolkning. Videre har RME under henvisning til Jørgen Aall, *Rettsstat og Menneskerettigheter*, 5. utgave, s. 136, påpekt at EMD sjeldent har konstatert manglende oppfyllelse av klarhetskravet alene på grunn av *vaghet*.
- (75) I saken *Cantoni mot Frankrike* behandlet EMD forståelsen av uttrykket «*legemiddel*», og påpekte at det ikke var nødvendig med uttømmende opplister fra lovgivers side ettersom dette ville være både upraktisk og ikke ville korrespondere med virkeligheten, jf. avsnitt 28. Energiklagenemnda er enig med RME i at det ikke kan oppstilles krav til at forskriftshjemmelen skal inneholde en eksplisitt opplisting av alle pliktene til et nettselskap. Nemnda kan heller ikke se at det gjelder et absolutt krav om klargjørende praksis, selv om dette hadde stor betydning i den konkrete avgjørelsen i *Cantoni mot Frankrike*. Som påpekt av EMD i *Cantoni mot Frankrike* avsnitt 35, vil kravet til klarhet og forutberegnelighet i en konkret sak, avhenge av innholdet i den relevante straffebestemmelsen, det aktuelle rettsområdet samt antallet og karakteren av bestemmelsens adressater.
- (76) Nemnda viser til at ordlyden i § 4-6 ikke er vag på den måten at den åpner for motstridende tolkninger, men bestemmelsen inneholder en vid ordlyd som er ment å dekke mange ulike handlinger knyttet til ansvaret som områdekonsesjonæren har for å sørge for at alle som etterspør nettjenester får markedsadgang på objektive og ikke-diskriminerende vilkår. Bestemmelsen fokuserer dermed på formålet bak og virkningen av områdekonsesjonærens handlinger, uten at hver potensielt lovstridig handling er

beskrevet i detalj. Nemnda viser til at det er en rekke bestemmelser som inneholder ordlyd av samme karakter som NEM § 4-6, uten at dette er til hinder for at det kan ilegges overtredelsesgebyr. Som eksempel viser nemnda til forbudet mot prissamarbeid i konkurranseloven § 10 første ledd.

- (77) I *Sunday Times mot Storbritannia* erkjenner EMD at man et visst stykke på vei må akseptere skjønnsmessige inngrepshjemler, ettersom retten må være i stand til å tilpasse seg endrede forhold, jf. avsnitt 49. Videre følger det av *Cantoni mot Frankrike* at ved bruk av generelle uttrykk vil det oppstå gråsoner i bestemmelsens grenseområder. Dette medfører imidlertid ikke at bestemmelsen strider mot EMK artikkel 7 dersom den viser seg å være tilstrekkelig klar i flertallet av sakene, jf. avsnitt 32. Nemnda vil også understreke at vi i denne saken ikke befinner oss i ytterkanten av de tilfeller som kan dekkes av ordlyden «*markedsadgang [...] til ikke-diskriminerende og objektive [...] vilkår*».
- (78) Yara har anført at det ikke er behov for skjønnsmessig inngrepshjemmel på området, og at det i dette tilfellet ville vært mulig å utforme regelverket på en mer presis måte. I denne forbindelse viser Yara til at det den 1. januar 2025 trådte i kraft nye krav i NEM som tydeliggjør rettstilstanden knyttet til fordelingen av nettkapasitet. Til støtte for sitt syn har Yara blant annet vist til følgende kommentar fra Jørgen Aall, knyttet til uttalelser fra EMD i *Sunday Times mot Storbritannia*: «*En retningslinje for vurderingen [om man må akseptere skjønnsmessige inngrepshjemler] må være om det er mulig å være mer presis (uten å forspille legitime hensyn til rimelig fleksibilitet).*» (Rettsstat og menneskerettigheter 1, 2025, 2. utg. s. 165).
- (79) Nemnda viser til at reservasjonskøer ikke var detaljregulert noe annet sted i forskriftsverket før 1. januar 2025. Før disse nye reglene trådte i kraft, la blant annet NEM § 4-6 rammene for nettselskapets håndtering av tilknytningsforespørsler. Nettselskapene hadde innenfor disse rammene et visst handlingsrom, for eksempel til å vektlegge enkle modenhetskrav, uten at dette i seg selv ville være i strid med det etablerte prinsippet om «*først i tid, best i rett*», slik nemnda også slo fast i sak 2024/0173. Etter nemndas syn er det av mindre betydning at det fra 1. januar 2025 trådte i kraft et nytt og mer detaljert regelverk i NEM § 3-4, der en av hensyn til bedre utnyttelse av nettet har innført krav til at henvendelser om tilknytning skal gå gjennom en modenhetsvurdering før kunden får plass i reservasjonskøen. Dette er ikke kun tale om en tydeliggjøring av tidligere eksisterende regler, men en rettsutvikling nødvendig gjort av stadig økende press på kapasiteten i nettet. Selv om reglene er mer detaljerte, er det altså tale om nye regler og ikke en ren presisering av de krav som gjaldt før 1. januar 2025 iht. NEM § 4-6.
- (80) Høyesterett uttaler i HR-2016-2228-A avsnitt 30 at klarhetskravet innebærer at lovene må være utformet og tilgjengelige på en slik måte at «*den enkelte med rimelighet [kan] innrette sin atferd på bakgrunn av lovgivningen.*» Etter nemndas syn er dette oppfylt for bestemmelsen i NEM § 4-6 første ledd, jf. HR-2016-2228-A avsnitt 30.
- (81) Energiklagenemnda er enig med RME i at Yara med juridisk bistand kunne klargjort at det gjaldt et prinsipp om først i tid, best i rett. Dette sett i sammenheng med praksis i bransjen og den etablerte rettsoppfatningen. Nemnda viser i denne forbindelse til Energi Norges bransjenorm 6. oktober 2021 s. 30 punkt 7.5 Reservasjon av kapasitet og køordning, som under punkt 7.5.1 omtaler gjeldende praksis og utfordringer. Nemnda viser også til at NEM trådte i kraft 1. november 2019, og at § 4-6 viderefører den tidligere forskrift om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi

m.m. (energilovsforskriften) § 4-4 bokstav d første ledd. Før bestemmelsen ble opphevet 1. november 2019, hadde denne identisk ordlyd, bortsett fra at siste setning sluttet med «avtaler om kraftkjøp/-salg.» heller enn «kjøp eller salg av kraft». Det finnes forvaltningspraksis fra over ti år tilbake, som omtaler et gjeldende krav om først i tid, best i rett. Nemnda viser blant annet til NVEs sak nr. 201301315-7 s. 3, hvor det uttales at «Hovedprinsippet er at den som først får avklart sitt tilknytningsforhold, for eksempel inngår bindende tilknytningsavtale, er den som først får tilknytte seg nettet.» Det var imidlertid ikke entydig avklart gjennom rettsregler eller bransjepraksis hva som skulle legges til grunn som reservasjonstidspunkt for den enkelte kunde, noe som nemnda også påpekte i sin tidligere avgjørelse. Når et nettselskap har utarbeidet rutiner for hvordan tilknytningene skal håndteres, er det likevel en forutsetning for at alle skal få markedsadgang på objektive og ikke-diskriminerende vilkår, at disse rutinene etterleves i praksis.

- (82) Energiklagenemnda har i sak nr. 2024/0173 utførlig gjennomgått manglene ved Yaras reservasjonskø. Som vist manglet Yara klare rutiner for tidspunkt for oversendelse av søknader til Arva samt konkrete datoer i oversikten over reservasjonskøen. Yaras rutiner slik de ble dokumentert og kommunisert utad i 2021 og 2022, er etter nemndas vurdering klart i strid med NEM § 4-6 første ledd. Yara kunne også med rimelighet og enkle midler, innrettet sin atferd på bakgrunn av regelverket.
- (83) I vurderingen av forutberegnelighet må det også vektlegges at parten er en profesjonell aktør. Etter *Cantoni mot Frankrike* innebærer dette at det stilles strengere krav til individet, herunder at det forventes at parten søker juridisk bistand dersom det foreligger usikkerhet om rettstilstanden. Energiklagenemnda bemerker at selv om det forelå få rettskilder som ga konkrete anvisninger, har begrepene «ikke-diskriminerende» og «objektive» et relativt klart innhold, forankret i hensynet til likebehandling og forbudet mot usaklig forskjellsbehandling. I likhet med RME bemerker Energiklagenemnda at håndteringen av tilknytningsforespørsler fra nye kunder for å sikre dem markedsadgang på ikke-diskriminerende vilkår har vært en kjerneoppgave i regelverket lenge, og det må forventes at nettselskapene håndterte kjerneoppgavene sine selv om problemstillingen med reservasjonskø har fått mer fokus i senere tid. Etter nemndas syn er det ikke tvilsomt at Yara med juridisk rådgivning kunne oppdaget at selskapet befant seg i en risikosone med tanke på kravet til ikke-diskriminering og objektivitet, *Cantoni mot Frankrike* avsnitt 35.
- (84) Oppsummert mener Energiklagenemnda, i likhet med RME, at bestemmelsens ordlyd sett opp mot de faktiske handlinger, rettsoppfatningen i bransjen og viktigheten av korrekt håndtering av tilknytningsforespørsler for kundene, tilsier at klarhetskravet er oppfylt i denne saken. Energiklagenemnda konkluderer med at de konkrete handlingene til Yara er klart omfattet av NEM § 4-6, og at det dermed ikke foreligger et brudd på klarhetskravet i EMK artikkel 7.

6.1.3 NEM § 4-14 første ledd

- (85) NEM § 4-14 første ledd lyder:

«Nettselskap skal opptre nøytralt og ikke-diskriminerende.»

- (86) Som påpekt i Energiklagenemndas sak nr. 2024/0173, må bestemmelsen sees i sammenheng med NEM § 4-6 og tolkes i lys av energilovens formål som skal sikre at fordeling og bruk av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, jf. energiloven

§ 1-2. I avsnitt 168 i samme avgjørelse, viste nemnda til følgende uttalelse fra forarbeidene til energiloven i *Ot. prp. nr. 56 (2000-2001) punkt 3.4.3.2*:

«Kravet om nøytralitet skal fremgå av ordlyden i nytt annet ledd nr. 3. Ot.prp.nr.43 (1989–1990) fremhever særlig behovet for et klart skille mellom konkurranseutsatt virksomhet og monopolvirksomhet innen elektrisitetsforsyningen for å sikre en reell og rettferdig konkurranse på kraftmarkedet. Det ble derfor lagt vekt på å skape avstand mellom produksjon og overføring slik at netteier ikke skulle kunne utnytte sin posisjon overfor kjøpere av kraft. Senere har det vist seg at problemstillingen er like aktuell overfor netteiere uten egenproduksjon, men med egen omsetningsvirksomhet. Dette gjelder for eksempel hvis netteier gir informasjon til kraftleverandører og forbrukere. Tilsvarende kan det også være aktuelt i forhold til håndteringen av annen type konkurranseutsatt virksomhet som nettvirksomheten kan utøve, for eksempel konsulenttjenester knyttet til rådgivning, analyse, tele- og alarmtjenester. Kravet til netteier om nøytral opptreden overfor andre er derfor spesielt viktig for nettselskaper som også utøver virksomhet utover de regulerte monopoloppgavene.»

(87) Til dette kommenterte nemnda følgende i avsnitt 169:

«Uttalelsen var nok i særlig grad rettet mot selskaper som tidligere også drev kraftproduserende virksomhet. Det er likevel nemndas syn at dette kan tas til inntekt for at kravet til netteier om nøytral opptreden overfor andre, er spesielt viktig for nettselskaper som også utøver virksomhet utover de regulerte monopoloppgavene. I denne saken er Yara både områdekonsesjonær, men også uttakskunde i industriparken, noe som potensielt kan føre til interessekonflikter. Dette medfører et ekstra ansvar for Yara knyttet til nøytral opptreden overfor andre. Kravet til nøytral opptreden er innarbeidet og godt kjent i bransjen.»

(88) Nemnda er, i likhet med RME, av den oppfatning at det fremgår tilstrekkelig klart av NEM § 4-14 at nettselskapene har en plikt til å opptre nøytralt og ikke-diskriminerende overfor sine uttakskunder. Dette omfatter håndteringen av tilknytningskø, som er en kjerneoppgave for nettselskapene. Videre er plikten skjerpet i et tilfelle hvor et selskap både har rolle som områdekonsesjonær og uttakskunde.

(89) Energiklagenemnda er av den oppfatning at Yaras handlinger er klart omfattet av, og i strid med, NEM § 4-14 første ledd. Nemnda viser til den nærmere begrunnelsen i nemndas tidligere behandling av sakskomplekset i 2025/0173, for henholdsvis tildelingen av 15 MW på vilkår i avsnitt 175-178 og for reserveringen av 30 MW i avsnitt 191-196. Nemnda viser ellers til sin begrunnelse knyttet til § 4-6 i punkt 6.1.2. Yaras anførsler fører etter dette ikke frem.

6.2 Skyldkravet

(90) Nemnda har slått fast at de objektive vilkårene for ileggelse av overtredelsesgebyr for brudd på §§ 4-6 og 4-14, er oppfylt. For at RME skal kunne ilegge overtredelsesgebyr etter NEM § 8-3, må også overtredelsen ha vært «forsettlig eller uaktsom».

(91) Administrative sanksjoner er ikke å regne som straff etter Grunnloven § 96, men Høyesterett har lagt til grunn at overtredelsesgebyr er å anse som straff etter EMK artikkel 6 og tilleggsprotokoll 7 artikkel 4, jf. Rt-2014-620 (Selsøyvik) avsnitt 47. EMD forutsetter det samme i storkammerdommen *Jussila mot Finland* (application no.73053/01, 23. november 2006) avsnitt 43, hvor EMD samtidig klargjorde at

rettsikkerhetsgarantiene i EMK artikkel 6 ikke nødvendigvis gjelder med full styrke for sanksjoner utenfor strafferettens kjerne, som eksempelvis administrative sanksjoner.

- (92) Det er etter NEM § 8-3 bevismessig krav om kvalifisert sannsynlighetsovervekt, jf. Prop. 100 L *Endringer i vannressursloven og energiloven mv.* (administrative reaksjoner og sanksjoner) (2019-2020) s. 30. Videre er utgangspunktet at forvaltningen har tvilsrisikoen i saker om ileggelse av administrative sanksjoner, jf. Prop. 62 L (2015–2016) *Endringer i forvaltningsloven mv. (administrative sanksjoner mv.)* punkt 19.4.
- (93) Nemnda finner det ikke bevist at den eller de som handlet på vegne av Yara handlet med vilje eller bevissthet om at disse handlingene mest sannsynlig ville utgjøre et brudd på likebehandlingskravet eller kravet til nøytral opptreden. Nemnda finner det heller ikke bevist at klager ved disse handlingene har hatt til hensikt å forskjellsbehandle kundene. Nemnda legger derfor til grunn at den eller de som har handlet på vegne av Yara ikke har opptrådt forsettlig
- (94) Spørsmålet er om de som handlet på vegne av Yara, har opptrådt uaktsomt.
- (95) Fvl. § 46 første ledd lyder:

«Når det er fastsatt i lov at det kan ilegges administrativ sanksjon overfor et foretak, er skyldkravet uaktsomhet med mindre noe annet er bestemt. Med foretak menes selskap, samvirkeforetak, forening eller annen sammenslutning, enkeltpersonforetak, stiftelse, bo eller offentlig virksomhet»

- (96) Før 1.juli 2022 lød første punktum *«Når det er fastsatt i lov at det kan ilegges administrativ sanksjon overfor et foretak, kan sanksjon ilegges selv om ingen enkeltperson har utvist skyld.»*
- (97) Justis- og beredskapsdepartementet omtaler denne endringen i Prop. 81 L *Endringer i forvaltningsloven (skyldkrav ved administrativ foretakssanksjon og habilitetsreglenes anvendelse for statsråder (2021-2022)* punkt 5.5 s. 29 at

«I mange tilfeller vil det være aktuelt å oppstille et meget strengt krav til aktsomhet. Særlig der det er tale om å sanksjonere brudd på reguleringslovgivning som retter seg mot utøvelsen av næringsvirksomhet, vil aktsomhetsnormen normalt være streng. Foretak som driver økonomisk virksomhet, må forutsettes å sette seg godt inn i den reguleringen som gjelder foretakets virksomhet. Dermed skal det lite til for å konstatere uaktsomhet ved brudd på slik regulering. Dette gjelder særlig der den aktuelle overtredelsen består av en unnløstelse av å følge nærmere bestemte handlingsnormer for utøvelsen av næringsvirksomhet på det aktuelle området. Hvis det er tale om handlingsnormer som det må forventes at foretaket kjenner til, vil en manglende overholdelse av normene i seg selv som utgangspunkt anses som uaktsomt. Ansvar vil med andre ord i praksis ligge tett opp mot det som gjelder etter dagens regler for administrativ foretakssanksjon etter forvaltningsloven § 46.»

- (98) Vurderingen av hvorvidt de som har handlet på vegne av Yara har opptrådt uaktsomt, foretas med utgangspunkt i kravet til alminnelig aktsomhet. Denne skjønsmessige helhetsvurderingen tar utgangspunkt i hvordan den eller de som har opptrådt på vegne av Yara burde handlet, sammenlignet med hvordan de faktisk handlet. Skyldkravet kan oppfylles ved anonyme eller kumulative feil. Det er ikke en forutsetning for ileggelse av

overtredelsesgebyr at en enkeltperson har utvist uaktsomhet, men det avgjørende er om virksomheten burde ha klart å unngå overtredelsen

- (99) Nemnda er enig med Yara i at vurderingen skal foretas med utgangspunkt i forholdene på tidspunktet bruddene skjedde. Selv om det i dag er mer fokus på håndtering av nettkø, og det er innført et nytt og detaljert regelverk, har det å håndtere forespørsler om reservasjon av kapasitet, lenge vært en kjerneoppgave for nettselskapene. Prinsippene om nøytralitet og ikke-diskriminering er også grunnleggende krav for slike virksomheter. Nemnda viser her særlig til at Yara både har rolle som områdekonsesjonær og uttakskunde, hvilket skjerper plikten nettselskapet har til å gjennomføre tiltak som sikrer likebehandling og nøytralitet. Nemnda oppfatter det som at Yara kunne forebygget bruddene på §§ 4-6 og 4-14 ved å praktisere klarere rutiner for håndtering av reservasjoner av kapasitet. Nemnda legger vekt på at det må forventes at et nettselskap selv gjør seg kjent med reglene på området eller henter inn bistand til dette. Nemnda finner etter en helhetsvurdering at det er bevist med klar sannsynlighetsovervekt at den eller de som handlet på vegne av Yara, har handlet uaktsomt.

6.3 Ileggelsen av overtredelsesgebyr

- (100) Dersom vilkårene for å ilegge overtredelsesgebyr er oppfylt, har RME mulighet for å gi overtredelsesgebyr, men ikke en plikt, jf. vilkåret «*kan*». Bestemmelsen gir dermed RME, og Energiklagenemnda, betydelig rom for skjønn ved vurderingen av hvorvidt det skal gis overtredelsesgebyr.
- (101) I henhold til fvl. § 46 annet ledd kan følgende momenter tas hensyn til ved avgjørelsen av om et foretak skal ilegges administrativ sanksjon og ved individuell utmåling av sanksjonen:
- a. sanksjonens preventive virkning*
 - b. overtredelsens grovhet, og om noen som handler på vegne av foretaket, har utvist skyld*
 - c. om foretaket ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne ha forebygget overtredelsen*
 - d. om overtredelsen er begått for å fremme foretakets interesser*
 - e. om foretaket har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen*
 - f. om det foreligger gjentakelse*
 - g. foretakets økonomiske evne*
 - h. om andre reaksjoner som følge av lovbruddet blir ilagt foretaket eller noen som har handlet på vegne av det, blant annet om noen enkeltperson blir ilagt administrativ sanksjon eller straff*
 - i. om overenskomst med fremmed stat eller internasjonal organisasjon forutsetter bruk av administrativ foretakssanksjon eller foretaksstraff.»*

- (102) Opplistingen i fvl. § 46 annet ledd er ikke uttømmende. Det uttales i Prop. 62 L (2015-2016) at «*Vektleggingen av momentene vil variere etter hvor alvorlig overtredelsen er og hvor inngripende sanksjon det er tale om å ilegge*».
- (103) Nemnda viser til at det i denne saken ikke foreligger gjentakelse, jf. fvl. § 46 annet ledd bokstav f. Yara har heller ikke oppnådd noen fordel ved overtredelsen jf. bokstav e, og den er ikke begått for å fremme Yaras interesser jf. bokstav d. Dette er alle momenter som nemnda vektlegger i Yaras favør i vurderingen av om Yara skal ilegges overtredelsesgebyr. Det er nemndas forståelse at dette også har vært en del av RMEs vurdering i forkant av vedtaket.
- (104) Yara mener det er utvist liten grad av skyld og er uenig i RMEs betegnelse av overtredelsen som grov, jf. § 46 annet ledd bokstav b. Yara mener at den manglende klarhet i §§ 4-6 og 4-14, må tillegges betydelig vekt i vurderingen av skyldgraden. Selv om ansvaret ligger hos nettselskapet, viser nemnda til at det i senere tid har vært arbeidet med å utvikle mer detaljerte regler for håndtering av nettkø, som gir mer detaljert veiledning om hvordan nettselskapene skal gå frem. Dette kan etter nemndas syn vektlegges i klagers favør hensett til overtredelsens grovhet. Samtidig må det vektlegges at det er tale om overtredelse av sentrale krav som det forventes at et nettselskap skal ha kjennskap til. Brudd på kravene har også potensielt stor økonomisk skadeevne for den som rammes av bruddet. Nemnda vektlegger også at Yara enkelt kunne forebygget overtredelsen ved retningslinjer, kontroll eller andre tiltak, jf. fvl. § 46 bokstav c.
- (105) Fvl. § 46 bokstav i, viser også til at det vil være et moment dersom overenskomst med fremmed stat eller internasjonal organisasjon forutsetter bruk av administrativ foretakssanksjon eller foretaksstraff. I henhold til Direktiv 2009/72/EF artikkel 37 nr. 9, skal regulatoren «*monitor congestion management*» og «*the implementation of congestion management rules*». Nøytralitet og likebehandling er gjennomgående prinsipper i direktivet, i tillegg til at aktører skal sikres ikke-diskriminerende markedsadgang på objektive vilkår. Disse kravene går igjen i energiloven med forskrifter, inkludert NEM §§ 4-6 og 4-14. I direktivets fortale punkt 38 gjentas det generelle EU-rettslige prinsippet om at sanksjoner for brudd på EU-regelverk skal være «*effektive, forholdsmessige og avskrekkende*». Direktivet sier imidlertid ikke noe mer om *når* det skal ilegges sanksjoner eller størrelsen på eventuelle gebyr.
- (106) Det å reagere med overtredelsesgebyr understreker at det er viktig å etterleve regelverket. Etter nemndas syn har det ikke avgjørende betydning for den preventive virkningen at regelverket for køhåndtering er endret i etterkant av denne saken, da de samme prinsippene om likebehandling, nøytralitet og ikke-diskriminerende markedsadgang på objektive vilkår, fremdeles er gjeldende. Som nemnda påpekte i sak 2024/0173, vil et objektivt kriterium være basert på faktiske omstendigheter som kan dokumenteres eller på annen måte være overprøvbart. I tillegg skal aktørene behandles likt basert på forhåndskjente objektive og ikke-diskriminerende kriterier. Dette stiller krav til klare rutiner og dokumentasjon. Det å reagere med overtredelsesgebyr i denne saken vil dermed også etter innføringen av nytt regelverk, kunne ha en preventiv virkning, jf. fvl. § 46 annet ledd bokstav a.
- (107) Når det gjelder Yaras økonomiske evne, jf. § 46 annet ledd bokstav g, kan ikke nemnda se at klager har godtgjort at gebyret RME har ilagt Yara vil ramme klager særlig hardt eller at det vil ramme arbeidsplasser. I denne saken er heller ingen andre reaksjoner er ilagt som følge av bruddet, jf. § 46 annet ledd bokstav h.

- (108) Etter nemndas vurdering har RME tatt hensyn til de sentrale punktene i fvl. § 46 annet ledd ved vurderingen av hvorvidt det skal ilegges overtredelsesgebyr i denne saken. Nemnda kan heller ikke se at RMEs avgjørelse er vilkårlig eller urimelig. Nemnda er enig i at Yara skal ilegges overtredelsesgebyr for brudd på §§ 4-6 og 4-14.

6.4 Utmåling

- (109) Nemnda tar så stilling til overtredelsesgebyrets størrelse. De samme momenter i fvl. § 46 annet ledd er relevante for utmålingen, som for spørsmålet om det skal ilegges gebyr. Det foreligger som nevnt verken gjentakelse eller egeninteresse, noe som iht. fvl. § 46 annet ledd taler i Yaras favør også ved utmålingen av overtredelsesgebyret. Nemnda oppfatter også at RME har hensyntatt disse forholdene ved utmålingen av gebyret.
- (110) Direktiv 2009/72/EF legger ikke føringer på gebyrets størrelse utover det at gebyret skal være effektivt, proporsjonalt og avskrekkende. Det er ikke bestemt noen øvre ramme i forskrift for denne type overtredelsesgebyr, slik det egentlig var forutsatt i Prop. 100 L (2019-2020) og fvl. § 44. Lovavdelingen har imidlertid lagt til grunn at manglende fastsettelse av øvre ramme, ikke medfører at individuelt utmålte vedtak om overtredelsesgebyr blir ugyldige og de har i denne forbindelse vist til særmerknadene til fvl. § 44 i Prop. 62 L (2015–2016) punkt 34.1.
- (111) Håndtering av reservasjoner av kapasitet er en kjerneoppgave for nettselskapene. Nøytralitetsplikten og kravet til ikke-diskriminering er grunnleggende krav for et nettselskap. Brudd på disse kravene kan få store økonomiske konsekvenser for den som rammes. Allmennpreventive hensyn tilsier i utgangspunktet at manglende etterlevelse nødvendiggjør at sanksjoner utmåles på et høyt nivå. Etter nemndas syn har RME foretatt en grundig vurdering av relevante skjønnsmomenter og fastsatt reaksjonen på et nivå som hensyntar gebyrets preventive effekt og overtredelsens alvor i lys av sakens faktiske forhold. Nemnda har likevel enkelte innvendinger til overtredelsesgebyrets størrelse.
- (112) Yara mener at overtredelsesgebyret er for høyt, sett i lys av tidligere praksis. RME har vist til overtredelsesgebyrene som i nyere tid er ilagt Tibber og Boliden Odda og vist til at Yara har klart høyere omsetning. Yara har i denne forbindelse påpekt at både Tibber AS og Boliden Odda AS hadde egeninteresse da de begikk de lovstridige handlingene, og at de aktuelle selskapene har høyere omsetning enn Yaras nettvirksomhet i Glomfjord. Nemnda viser til at disse sakene ikke har stor overføringsverdi da de gjaldt brudd på andre bestemmelser enn i saken som er til behandling. Nemnda registrerer også at ikke alle nylig ilagte overtredelsesgebyr ligger på like høyt nivå. I Energiklagenemndas sak nr. 2025/0752 hadde Klive AS blitt ilagt et overtredelsesgebyr på kroner 750 000 for brudd på forskrift om kraftomsetning og netjtjenester § 4-6. Etter en helhetlig vurdering reduserte nemnda gebyret i sistnevnte sak til kroner 650 000.
- (113) Når det gjelder vektlegging av foretakets økonomiske evne ved utmålingen, jf. § 46 bokstav g, viser nemnda til kommentarene i Prop. 62 L (2015-2016), under særmerknadene til § 46 på side 199:
- «Om innholdet av momentet vises det til Ot.prp.nr.90 (2003–2004) punkt 30.1 side 433. Morselskapets økonomi kan tas med i betraktningen. Om det er rimelig å legge vekt på morselskapets økonomi beror på en konkret vurdering».*
- (114) Etter forholdene kan det etter nemndas syn være både forholdsmessig og rimelig å ta hensyn til et konserns totale omsetning ved utmålingen av gebyr. Samtidig er det naturlig

å hensynta kravene til selskapsmessig skille som ble innført 12. januar 2021, med mål om å redusere risiko for krysssubsidiering og forhindre at nettselskapene gir særlige fordeler til enkeltaktører. Kravene innebærer blant annet at nettselskap ikke kan ha kontroll over enheter som driver med konkurranseutsatt virksomhet, og omvendt. Yara er et stort konsern og nettvirksomheten er kun en liten del av denne. Yara Norges omsetning var i 2024 på 19 398 454 000 kroner. Yara har oversendt beregninger som viser at nettinntekten i Glomfjord var på kroner 13 100 000 i 2024, og det årlige gjennomsnittet har vært på kroner 15 400 000 i perioden 2021-2024. RMEs utmålte gebyr på kroner 6 000 000 utgjør dermed 40-50 prosent av Yaras årlige omsetning på nettvirksomheten i Glomfjord.

(115) Nemnda deler Yaras oppfatning av at det i denne saken skal tas utgangspunkt i selve nettvirksomheten ved beregningen av overtredelsesgebyret. Dette utelukker ikke at det skal være mulig å også ta hensyn til omsetningen i Yara Norge AS, med tanke på at gebyret skal ha en avskrekkende effekt for Yara, men også for andre foretak som kan være tilbøyelig til å utføre lignende handlinger. Nemnda mener, etter en konkret vurdering, at gebyrnivået må settes til kroner 3 000 000 - tre millioner kroner.

7 Vedtak

(116) Energiklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

- 1. Klagen tas delvis til følge.**
- 2. Yara Norge AS ilegges et overtredelsesgebyr på kroner 3 000 000 – tre millioner, for overtredelse av NEM-forskriften § 4-6 første ledd om markedsadgang og § 4-14 første ledd om nøytral opptreden.**

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 28. april 2026

Per Conradi Andersen
Nemndsleder

Edna Grepperud
Nemndsmedlem

Helle Grønli
Nemndsmedlem

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur